

UTVIKLINGEN PÅ ARBEIDSMARKEDET

NAVs arbeidsmarkedsprognose

Av Kristian Myklathun, Johannes Sørbø og Eugenia Vidal-Gil¹

Sammendrag

Arbeidsmarkedet preges nå av svært lav arbeidsledighet, høy sysselsetting og stor mangel på arbeidskraft. Arbeidsledigheten har ikke vært lavere siden 2008, og andelen som er sysselsatt er på sitt høyeste siden 2009. Dette har også ført til at flere melder seg på arbeidsmarkedet, slik at yrkesdeltakelsen har økt raskt.

Vi ser imidlertid flere trekk som gjør at vi nå forventer at arbeidsledigheten etter hvert vil begynne å øke noe. Inflasjonen er svært høy både i Norge og andre land, noe som blant annet skyldes høye strømpriser, drivstoffpriser og økte matvarepriser. Krigen i Ukraina bidrar til å forsterke dette. Rentene er på vei opp både i Norge og andre land, noe som ytterligere øker kostnadsnivået for både husholdninger og virksomheter, og bidrar til å dempe konsum og investeringer. Vi anslår derfor en svakere vekst i både norsk og internasjonal økonomi framover.

Hittil i år er det kommet 18 000 flyktninger fra Ukraina til Norge, og om lag en tredel av disse er barn ifølge tall fra UDI. Flyktningestrømmen bidrar til å øke arbeidstilbudet framover. Samtidig øker også etterspørselen etter arbeidskraft, siden behovet for skoleplasser, boliger og annet øker. Vi har lagt til grunn UDIs anslag om at det vil komme om lag 45 000 flyktninger fra Ukraina i år i vår prognose.

Vi forventer at arbeidsledigheten vil begynne å øke i andre halvår i år, og at det i gjennomsnitt vil være 54 000 helt ledige i år og 60 000 neste år. Det tilsvarer 1,9 prosent av arbeidsstyrken i år og 2,0 prosent i 2023, som fortsatt er en svært lav arbeidsledighet i et historisk perspektiv.

.....
¹ NAVs arbeidsmarkedsprognoser er utarbeidet av prognosegruppen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Artikkelen er basert på informasjon tilgjengelig per 8. juni.

Laveste arbeidsledighet siden 2008

To år etter at pandemien traff oss er situasjonen på arbeidsmarkedet snudd helt om. Fra rekordhøy arbeidsledighet våren 2020 har vi nå den laveste arbeidsledigheten siden 2008, høy sysselsetting og stor mangel på arbeidskraft. Så langt i år har antallet arbeidssøkere falt med om lag 26 000 personer, justert for normale sesongvariasjoner. Nesten halvparten av nedgangen har kommet blant helt ledige, og utviklingen har dermed vært om lag som anslått i vår forrige prognose i mars. Vi må tilbake til 2008 for å finne en lavere arbeidsledighet enn vi har i dag.

Ved utgangen av mai var 86 800 personer registrert som arbeidssøkere hos NAV, hvorav 62 100 var registrert som helt ledige eller arbeidssøkere i arbeidsmarkedstiltak (bruttoledigheten). Dermed var 3,0 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøkere hos NAV, mens bruttoledigheten utgjorde 2,1 prosent.

Til tross for krigen i Ukraina har altså arbeidsmarkedet i Norge fortsatt å bedre seg denne våren. Det er det flere årsaker til. Fjerning av smitteverntiltak i januar og februar førte til rask nedgang i ledigheten, særlig innen reiseliv og transport. Det midlertidige koronare-

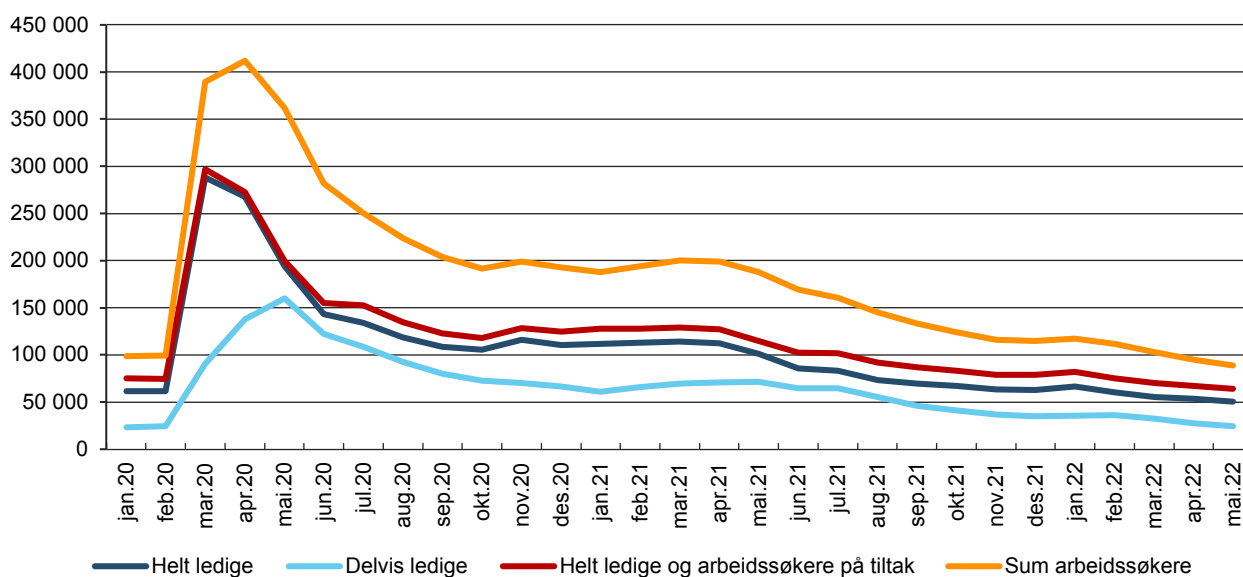
gelverket for dagpenger og permittering ble også fjernet 1. april, noe som førte til en rask nedgang for disse gruppene (se nærmere omtale under), og ikke minst har etterspørselen etter arbeidskraft holdt seg på et svært høyt nivå så langt i år.

Høyeste sysselsetting siden 2009

Arbeidsledigheten kan falle enten ved at folk kommer i jobb eller at de trekker seg ut av arbeidsstyrken, f.eks. for å studere eller ved å pensjonere seg fordi det er vanskelig å få jobb. SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU) viser at det særlig er det første som har skjedd. Andelen av befolkningen som er i jobb har økt betydelig det siste året, og har ikke vært høyere siden 2009. I mars var 69,8 prosent av de mellom 15 og 74 år i jobb, opp fra 66,9 prosent i mars i fjor. Hvor mange som ønsker å jobbe, arbeidstilbudet, har også økt. I mars var 71,9 prosent en del av arbeidsstyrken, som er det høyeste nivået siden 2010. Det er altså ikke slik at mange har trukket seg ut av arbeidsstyrken, men tvert imot.

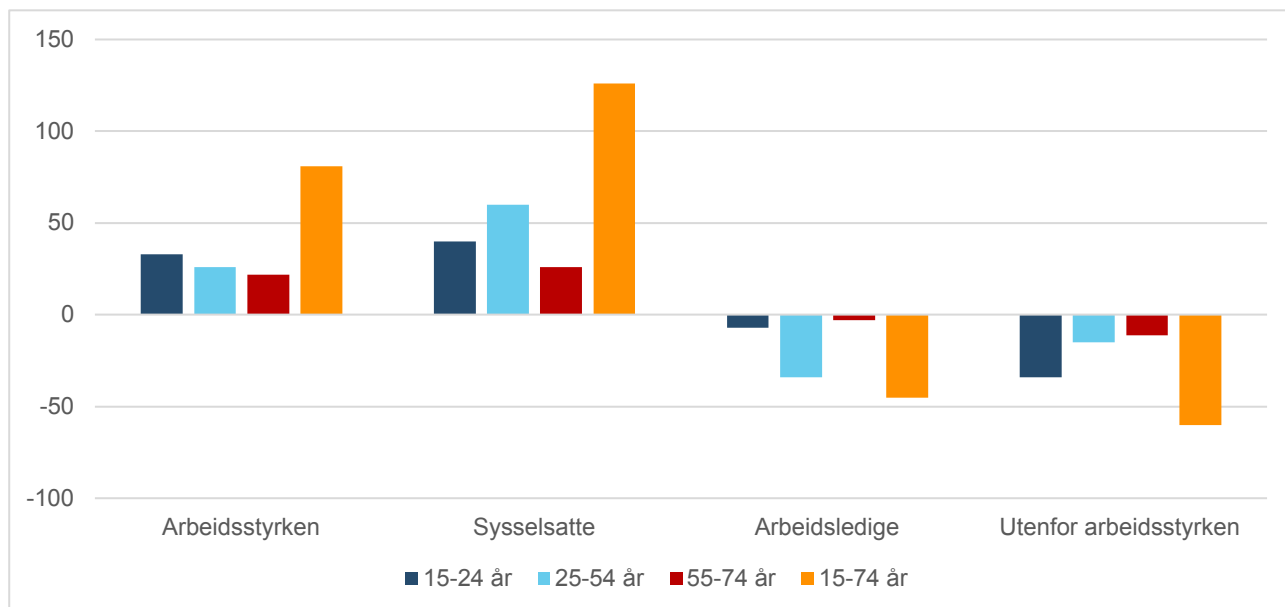
I figur 2 ser vi at antallet sysselsatte har økt mer enn ledigheten har falt for alle aldersgrupper det siste året, og at antallet personer utenfor arbeidsstyrken dermed

Figur 1. Antall registrerte helt ledige, delvis ledige, summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak og summen av antall arbeidssøkere per måned. Justert for normale sesongvariasjoner. Januar 2020 – mai 2022

Kilde: NAV

Figur 2. Endring i befolkningen i yrkesaktiv alder etter arbeidsstyrkestatus og alder. 1 000 personer. 1. kvartal 2021 – 1. kvartal 2022

Kilde: SSB

har falt. For hele gruppen 15-74 år ble det 126 000 flere sysselsatte fra første kvartal 2021 til første kvartal i år, mens det ble 45 000 færre arbeidsledige ifølge AKU. Antallet som stod utenfor arbeidsstyrken falt med 60 000 personer. I tillegg økte befolkningen mellom 15 og 74 år med drøyt 20 000 personer. Antallet som stod utenfor arbeidsstyrken falt mest for den yngste aldersgruppen, mens arbeidsledigheten gikk mest ned i gruppen mellom 25 og 54 år.

Antallet permitterte tilbake på et normalt nivå

Ved utgangen av mai var 5 600 personer registrert som helt eller delvis permitterte arbeidssøkere, noe som utgjorde 0,2 prosent av arbeidsstyrken. Antallet permitterte ble nesten halvert fra mars til april, og nedgangen fortsatte i mai. Det må sees i sammenheng med at de midlertidige koronareglene ble avsluttet 1. april, og at mange dermed gikk ut maksimal permitteringsperiode. Sammenlignet med mai i fjor har antallet permitterte falt med 60 100 personer. Drøyt 60 prosent av nedgangen i antallet arbeidssøkere det siste året skyldes dermed færre permitterte.

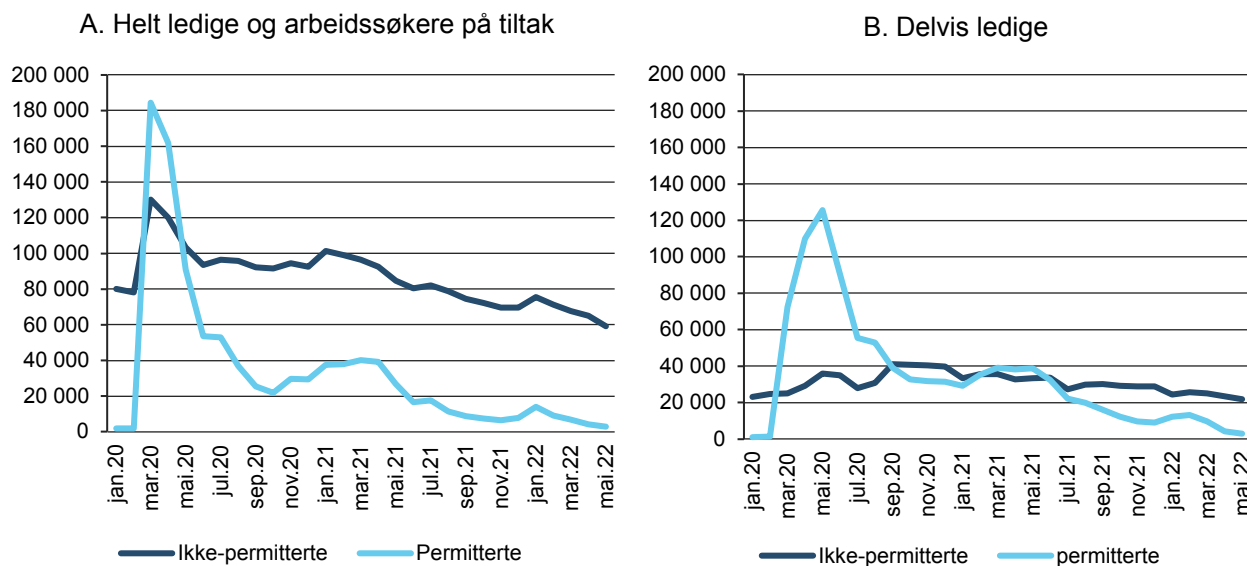
Med nedgangen vi har sett de siste månedene har antallet permitterte nå kommet seg ned på det som har vært normale nivåer tidligere. I årene før pandemien

holdt antallet permitterte seg stort sett mellom 3 000 og 6 000 personer. Under pandemien ble det flere endringer i permitteringsregelverket, blant annet ble det billigere for virksomhetene å permittere, man kunne gå permittert lenger enn tidligere og dagpengene ble mer gunstige. Permittinger har også vært drivende for utviklingen i antallet arbeidssøkere de siste to årene, og endret seg raskt i takt med endret nivå på smitteverntiltak. I og med at arbeidsmarkedet har bedret seg raskt i år kunne man frykte at permitteringsregelverket ville holde fast permitterte i arbeidsplasser som ikke ville komme tilbake, samtidig som andre virksomheter manglet arbeidskraft. Antallet permitterte er fortsatt noe høyere enn det var like før pandemien, selv om antallet arbeidsledige nå er langt lavere, noe som kan tyde på en slik uheldig effekt. I stort har imidlertid antallet permitterte falt raskt når smitteverntiltak har blitt fjernet og trolig slått positivt ut under pandemien, fordi mange har kommet tilbake til arbeidsplassen de var permittert fra. Dette er imidlertid noe som bør analyseres nærmere framover.

Rask bedring innen overnatting og servering

De siste to årene har vi sett at sysselsetting og arbeidsledighet har variert i takt med nivået på smitteverntiltak. Særlig gjelder det innen overnattings- og servering

Figur 3. Antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak (panel A) og delvis ledige (panel B), fordelt på permitterte og ikke-permitterte. Januar 2020 – mai 2022

Kilde: NAV

ringsvirksomhet, men også i ulike tjenestenæringer. Innen overnattings- og serveringsvirksomhet var det på det meste nesten 40 prosent færre lønnstakere² enn like før pandemien (figur 4). Etter bunnen i april 2021 tok sysselsettingen seg kraftig opp igjen, og var nesten tilbake på tidligere nivå ved utgangen av året, før omikronvarianten av koronaviruset igjen førte til nye permitteringer i bransjen. I mars var imidlertid antallet lønnstakere nesten tilbake til nivået fra før pandemien. Antallet overnattinger på norske hoteller har også tatt seg kraftig opp fra de lave nivåene under pandemien, og har ifølge SSB aldri vært målt høyere i mars måned enn det som var tilfellet i år.

Innen transport og lagring falt sysselsettingen på langt nær like mye, men til gjengjeld har også oppgangen gått saktere. I mars var antallet lønnstakere fortsatt fire prosent lavere enn før pandemien, og dette er nå næringen som har hatt størst nedgang sammenlignet med før pandemien. Det skyldes blant annet at antallet passasjerer som er innom norske flyplasser fortsatt er lavere enn før pandemien, selv om flytrafikken har tatt

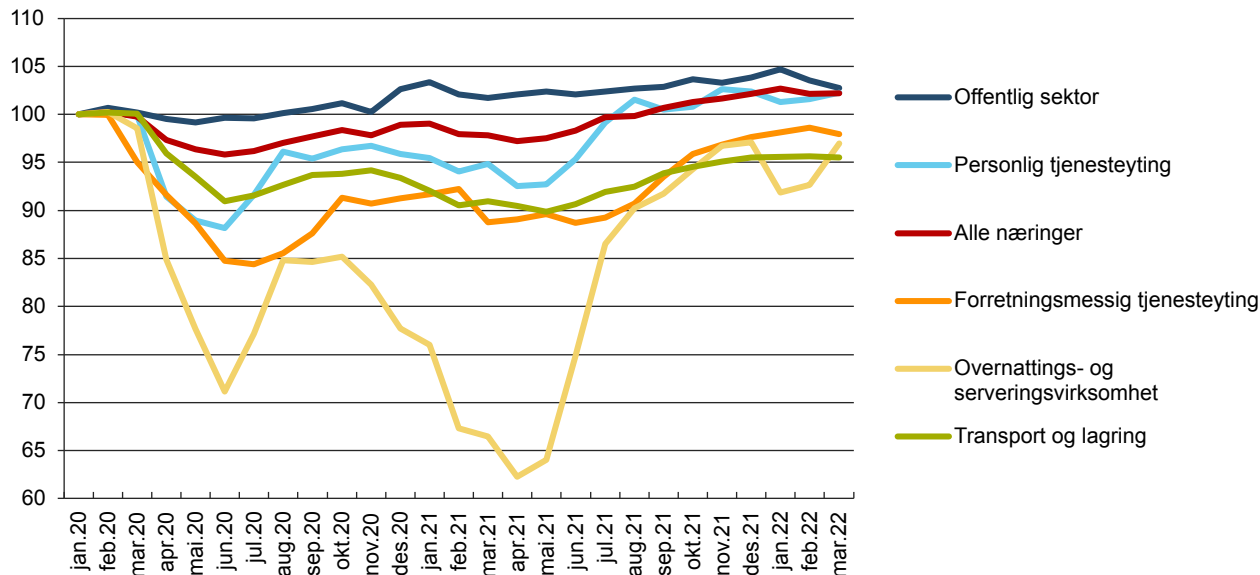
seg mye opp det siste året. Også annen kollektivtransport og taxinæringen har vært rammet av økt bruk av hjemmekontor og mindre reising under pandemien. Et sentralt spørsmål er om vi varig har endret våre reisevaner på grunn av pandemien, blant annet ved at bruk av videomøter gir mindre behov for tjenestereiser eller at flere tar hjemmekontor noen dager i uken.

Innen personlig tjenesteyting, som inkluderer blant annet kultur, kunst, sport og fritidsaktiviteter, har antall lønnstakere tatt seg betydelig opp med gjenåpningen, og var i mars to prosent høyere enn i januar 2020. I det som i figur 4 noe forenklet kalles offentlig sektor³, har antallet lønnstakere fortsatt å øke gjennom pandemien, selv om statistikken viser en nedgang i første kvartal i år. Bygg og anlegg er en annen stor næring hvor det har vært økning de siste to årene. I mars var det tre prosent flere lønnstakere der enn i januar 2020 (ikke vist i figur). Samlet for alle næringer viser statistikken at det i mars var to prosent flere lønnstakere enn før pandemien.

² SSBs statistikk over antall lønnstakere inkluderer både bosatte og ikke-bosatte lønnstakere, mens selvstendig næringsdrivende ikke er inkludert.

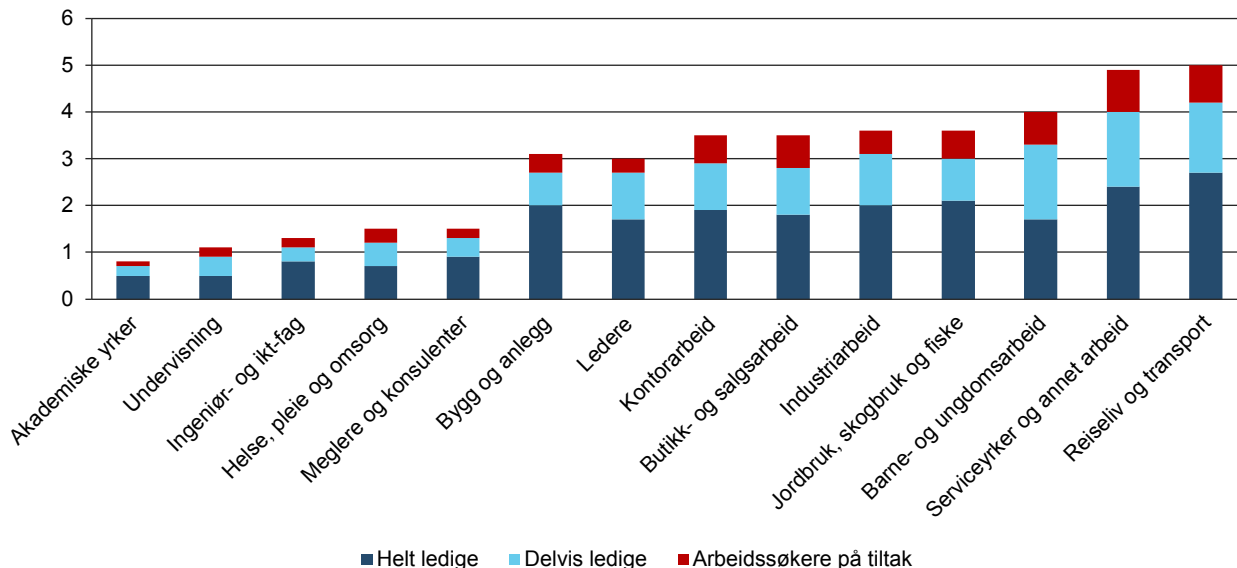
³ Offentlig sektor er en sammenslåing av næringene offentlig administrasjon, forsvar, sosialforsikring, undervisning og helse- og sosialtjenester.

Figur 4. Antall lønnstakere i utvalgte næringer. Sesongjustert. Indeksert: Januar 2020 =100

Kilde: SSB

Figur 5. Andel arbeidssøkere i prosent av arbeidsstyrken, etter yrkesbakgrunn og arbeidssøkerstatus. Mai 2022

Kilde: NAV

NAVs statistikk over antall arbeidssøkere viser også en sterk utvikling for alle yrkesgrupper. Hittil i år har antallet arbeidssøkere falt mest innen reiseliv og transport, butikk- og salgsarbeid, serviceyrker og annet arbeid og innen bygg og anlegg. Mer enn halvparten av

nedgangen så langt i år har kommet i en av disse fire yrkesgruppene. Det er kun for personer uten registrert yrkesbakgrunn at det var noen flere arbeidssøkere i mai enn i desember. De fleste yrkesgrupper har nå færre arbeidssøkere enn før pandemien, unntakene er perso-

ner uten yrkesbakgrunn, innen reiseliv og transport, lederyrker og innen serviceyrker og annet arbeid.

Ved utgangen av mai var det fortsatt innen reiseliv og transport at andelen av arbeidsstyrken som var registrert som arbeidssøkere var høyest, med 5,1 prosent. Nest høyst var andelen innen serviceyrker og annet arbeid, med 4,9 prosent av arbeidsstyrken. Innen akademiske yrker og undervisning er andelen arbeidssøkere svært lav, med henholdsvis 0,9 og 1,1 prosent av arbeidsstyrken (figur 5).

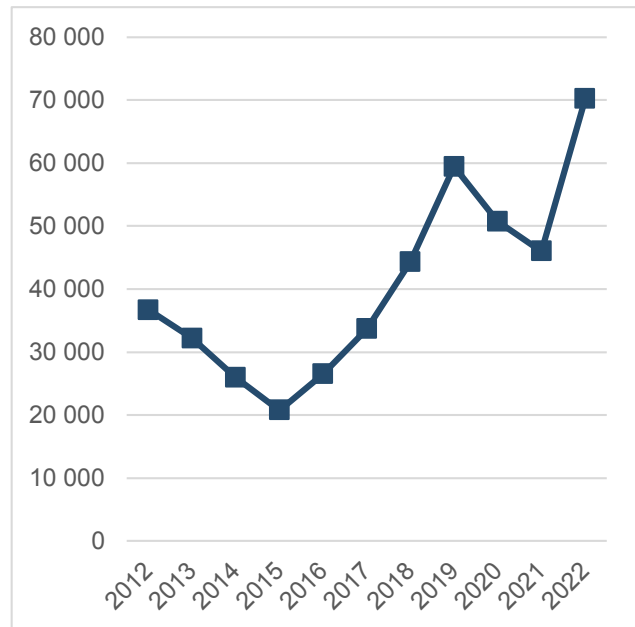
Stor mangel på arbeidskraft

Arbeidsledigheten er altså på sitt laveste nivå siden 2008, mens andelen sysselsatte ikke har vært høyere siden 2009. Samtidig viser både NAV og SSB sine statistikker et svært høyt nivå på antallet ledige stillinger. På arbeidsplassen.no har det blitt registrert om lag 2 300 nye ledige stillinger per virkedag så langt i år, justert for normale sesongvariasjoner. Til sammenligning ble det i 2019 registrert om lag 1 700 stillinger per virkedag. SSB målte 100 000 ledige stillinger i første kvartal, det høyeste nivået siden denne statistikken ble opprettet i 2010.

Etterspørselen er høyest innen helse, pleie og omsorg, som står for nesten en fjerdedel av de ledige stillingene på arbeidsplassen.no så langt i år. Sammenlignet med tilsvarende periode i fjor er det imidlertid innen reiseliv og transport, samt serviceyrker og annet arbeid at den relative økningen er størst. Dette er yrkesgrupper som var hardt rammet av smitteverntiltak i første del av 2021.

Den raske bedringen vi har sett på arbeidsmarkedet gjør også at mangel på arbeidskraft er en økende utfordring for mange virksomheter. Ifølge Norges Banks regionale nettverk må vi tilbake til 2007, tiden før finanskrisen, for å finne sist like mange oppgaver at knapphet på arbeidskraft begrenser produksjonen. I NAVs bedriftsundersøkelse oppga en av fire bedrifter at de ikke har fått ansatt noen eller har måttet ansette noen med en annen kompetanse enn de var ute etter denne våren (Myklathun 2022). Mangelen på arbeidskraft er estimert til å være på hele 70 250 personer, som er det høyeste som er estimert siden undersøkelsen ble lagt om i 2012 (figur 6).

Figur 6. Estimert mangel på arbeidskraft i NAVs bedriftsundersøkelse. 2012-2022

Kilde: NAV

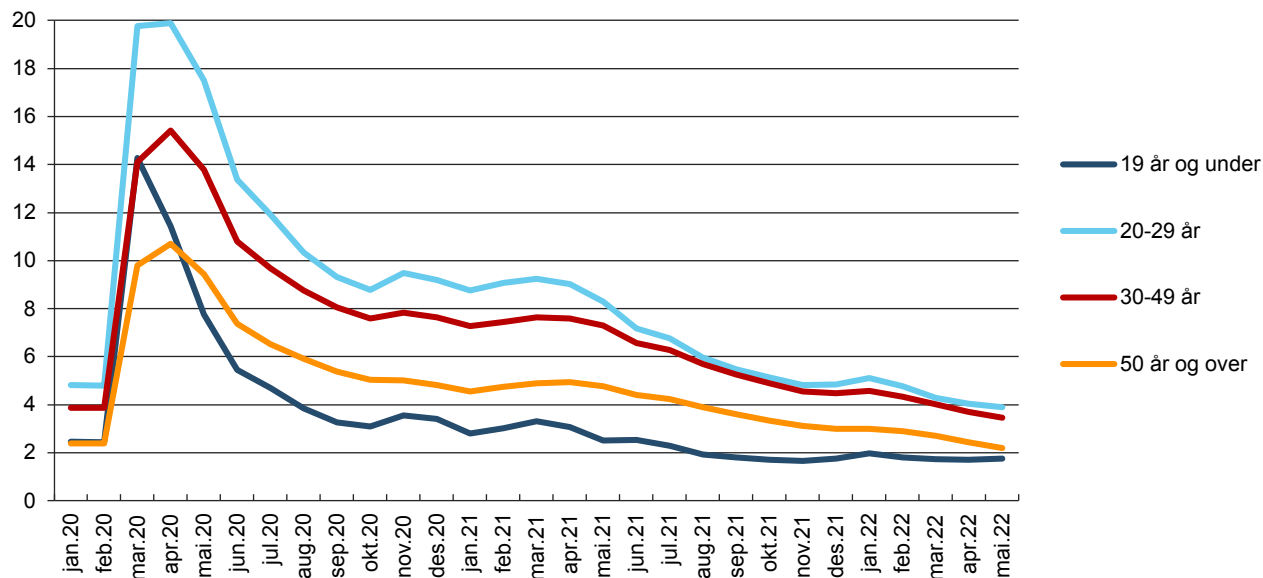
Mangelen er størst innen helse, pleie og omsorg, samt for fagarbeidere innen bygg og anlegg og industriarbeid. Halvparten av mangelen var innen en av disse tre yrkesgruppene. Ser vi på enkeltyrker var mangelen størst på sykepleiere (5 900 personer) og tømrere og snekkere (3 800). Ifølge bedriftsundersøkelsen er arbeidsmarkedet strammest i Nordland og Møre og Romsdal.

Færre unge arbeidssøkere enn før pandemien

Personer under 30 år er en prioritert gruppe å følge opp for NAV. Dette var også aldersgruppen som opplevde den største økingen i arbeidsledigheten da koronapandemien traff Norge våren 2020. Etter ledighetstoppen i mars og april 2020 har imidlertid de under 30 år hatt den største nedgangen (figur 7).

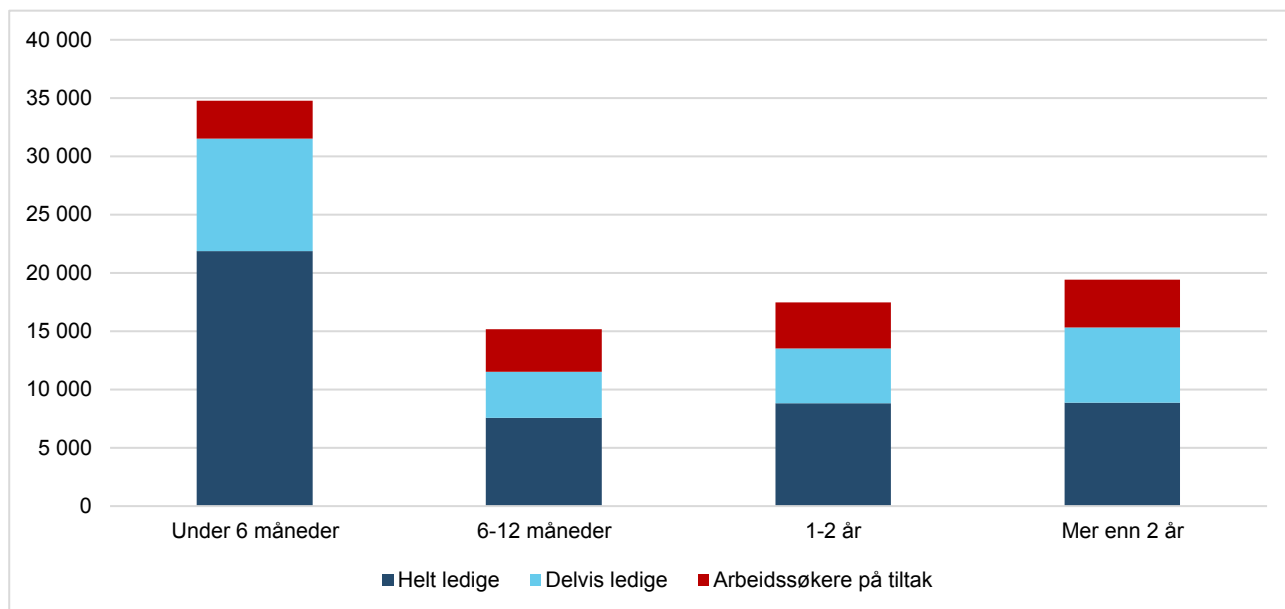
I aldersgruppen 20–29 år var 3,9 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøkere ved utgangen av mai (sesongjustert), mot 4,8 prosent i februar 2020. Det er kun i gruppen over 60 år at det fortsatt er flere arbeidssøkere enn i februar 2020, med en økning på 4 prosent. Selv om det fortsatt er høyest andel arbeidssøkere blant personer i 20-årene er for-

Figur 7. Prosent av arbeidsstyrken registrert som helt ledig, delvis ledig eller arbeidssøker på tiltak, etter alder. Sesongjustert. Januar 2020 – mai 2022

Kilde: NAV

Figur 8. Antall arbeidssøkere etter arbeidssøkerstatus og varighet som arbeidssøker. Mai 2022

Kilde: NAV

skjellen mot eldre aldersgruppene nå mindre enn før pandemien.

Samtidig er det stor forskjell i hvor lenge de ulike aldersgruppene har vært arbeidssøkere. Mens 75 prosent av de under 20 år og 51 prosent av de i 20-årene

har vært arbeidssøkere i mindre enn et halvt år, gjelder det samme 30 prosent av de over 50 år (ikke vist i figur). Motsatt har over halvparten av de over 50 år vært arbeidssøkere i mer enn ett år, mens det gjelder drøyt en av fire blant de i 20-årene. Selv om ledigheten fortsatt er høyest blant personer i 20-årene har

altså langt flere vært arbeidssøkere lenge blant de over 30 år.

Ved utgangen av mai har 19 400 arbeidssøkere vært registrert hos NAV i mer enn to år (figur 8), en økning på 56 prosent sammenlignet med februar 2020. Det er også en økning i gruppen som har vært arbeidssøkere i halvannet til to år sammenlignet med før pandemien, mens det for de med kortere varighet er en klar nedgang.

De som har vært arbeidssøkere i mer enn to år ble arbeidsledige før pandemien eller de registrerte seg de første månedene av pandemien, da ledigheten var på sitt høyeste. Mange i denne gruppen mistet dagpengene i april, da de spesielle reglene som gjaldt under koronaperioden ble opphevet. Om lag 18 000 arbeidssøkere som mottok dagpenger i slutten av mars mistet disse i april. Ved utgangen av mai var 8 000 av disse fortsatt registrert som arbeidssøkere hos NAV, men da uten å motta dagpenger, mens 10 000 ikke lenger var registrert som arbeidssøkere.

Det å være arbeidssøker over lang tid er trolig særlig uheldig for de som står helt uten jobb. De delvis ledige har fortsatt en fot innenfor arbeidsmarkedet, og går ikke i samme grad glipp av læring og kompetanseut-

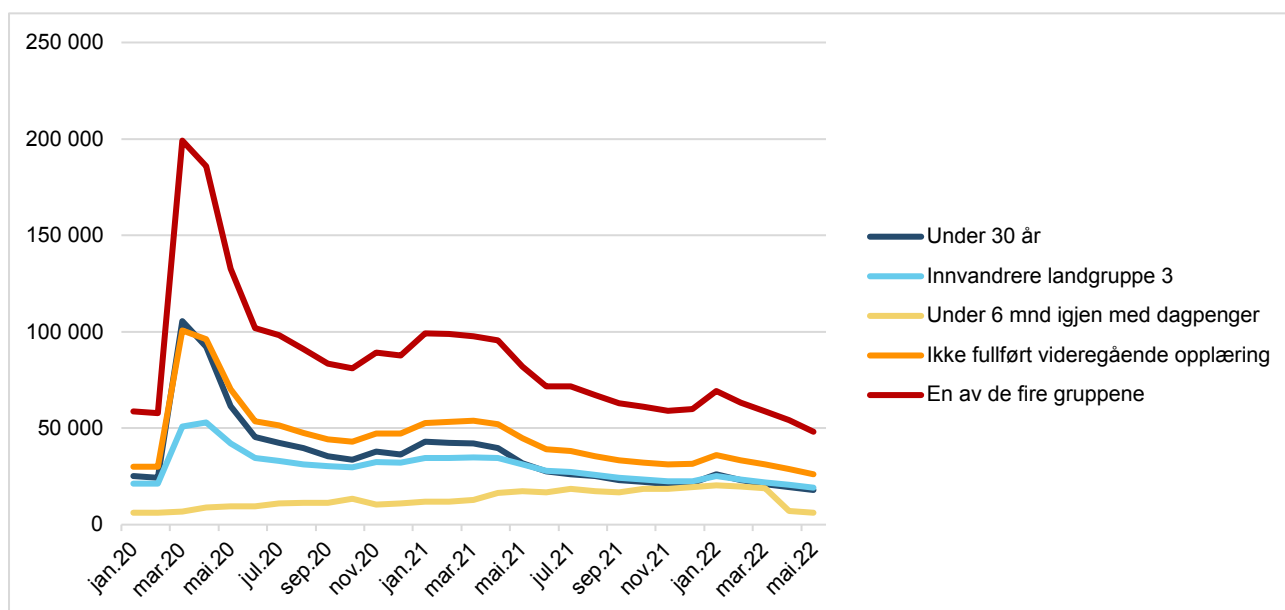
vikling som de som er helt ledige. Ser vi kun på de som var helt ledige eller arbeidssøkere i et arbeidsmarkedstiltak i april, hadde 25 800 personer vært arbeidssøkere i mer enn ett år, og 13 000 av disse hadde vært arbeidssøkere i mer enn to år.

Tre av fire i «utsatt» gruppe

Noen grupper er mer utsatt for å få langvarige negative konsekvenser av arbeidsledighet. Forskning viser for eksempel at arbeidsledighet i ungdomstiden kan få langvarig negative effekter på sysselsetting og lønnsutvikling, se Nilsen og Reiso (2014) og Skans (2011), mens Bratsberg m.fl. (2018) finner at en del innvandrergupper har større problem med å komme tilbake i jobb når de blir arbeidsledige enn befolkningen for øvrig. Derfor er også dette grupper som er prioritert i NAVs oppfølging, sammen med personer som har vært lenge arbeidsledige.

I figur 9 ser vi utviklingen i antallet helt ledige og arbeidssøkere som deltar i arbeidsmarkedstiltak som er unge, innvandrere, ikke har fullført videregående opplæring, har kort tid igjen med dagpenger, eller som er i minst en av disse fire gruppene. Ved utgangen av mai var om lag 48 100 i minst en av disse fire gruppene, som tilsvarer 77 prosent av alle som var

Figur 9: Antall helt ledige og arbeidssøkere i arbeidsmarkedstiltak som tilhører «utsatte» grupper. Januar 2020 – mai 2022

Kilde: NAV

registrert som helt ledig eller arbeidssøker i arbeidsmarkedstiltak hos NAV. En del vil være i flere av disse undergruppene, for eksempel en ungdom som ikke har fullført videregående opplæring. Da arbeidsledigheten var på sitt høyeste i mars 2020 var om lag 63 prosent i minst en av de fire gruppene, men etter dette har ledigheten falt mindre for disse gruppene enn for andre arbeidssøkere. Målt i antall personer er det likevel færre personer i disse gruppene nå enn i februar 2020, da det gjaldt 57 600 personer. Samtidig pleier arbeidsledigheten å være lavere i mai enn i februar, slik at litt av forskjellen kan skyldes normale sesongvariasjoner.

NAV's arbeidsmarkedsprognose

Norsk økonomi er inne i en høykonjunktur, og arbeidsmarkedet preges av lav arbeidsledighet og høy etterspørsel. I første kvartal var det riktignok et lite fall i norsk økonomi, da omikronvarianten av koronaviruset dro ned BNP i starten av året. Alt i februar begynte imidlertid den økonomiske veksten å ta seg opp igjen, og fra februar til mars økte BNP for Fastlands-Norge med 1,0 prosent. Det sterke arbeidsmarkedet så langt i andre kvartal, med svært høy etter-

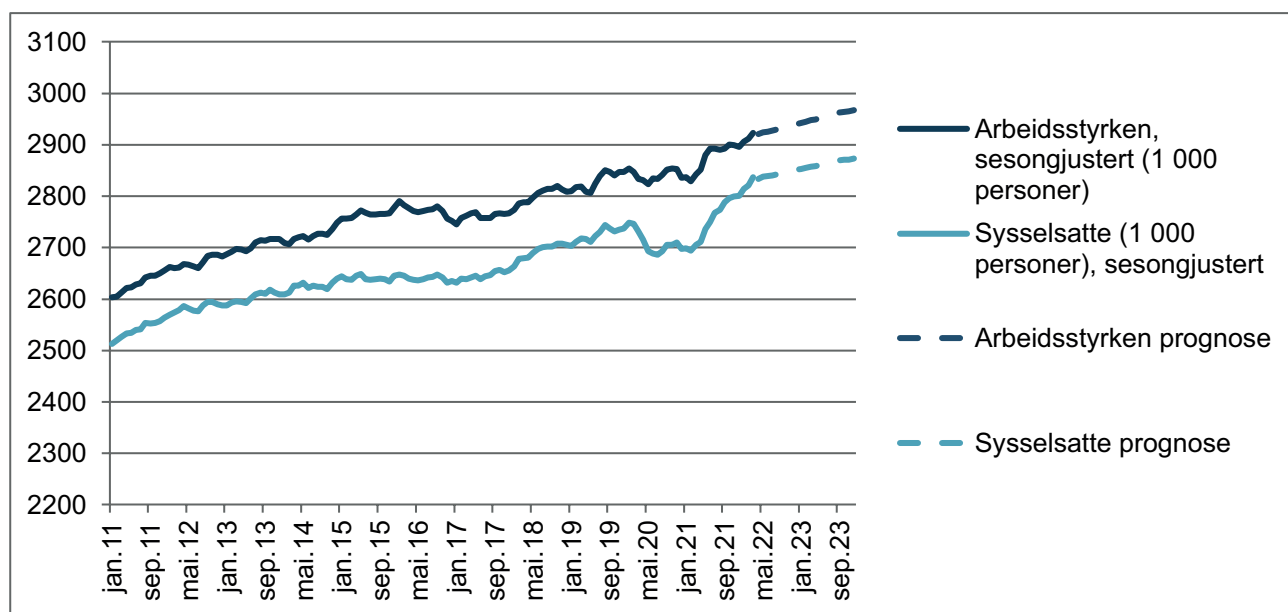
spørsel etter arbeidskraft, indikerer at veksten i norsk økonomi fortsetter i andre kvartal.

Den registrerte arbeidsledigheten falt videre til 1,7 prosent av arbeidsstyrken i mai, justert for sesongvariasjoner. Dette er det laveste nivået siden 2008. Antallet nye ledige stillinger har vært svært høyt i første halvår, men har gått noe ned fra toppen i februar.

Utover høsten og fram mot 2023 venter vi at arbeidsledigheten vil begynne å øke noe. Det skyldes at inflasjonen nå er høy både i Norge og andre land, noe som vil dempe veksten i både konsum og investeringer. Økte renter bidrar også til dette. Krigen i Ukraina forsterker disse effektene, og bidrar også til lavere vekst i internasjonal økonomi som videre påvirker norsk eksport. I gjennomsnitt venter vi 54 000 registrert helt ledige i år og 60 000 neste år (tabell 1). Det tilsvarer henholdsvis 1,9 og 2,0 prosent av arbeidsstyrken i 2022 og 2023. Vi venter altså at arbeidsledigheten framover fortsatt vil være på det laveste nivået siden 2008.

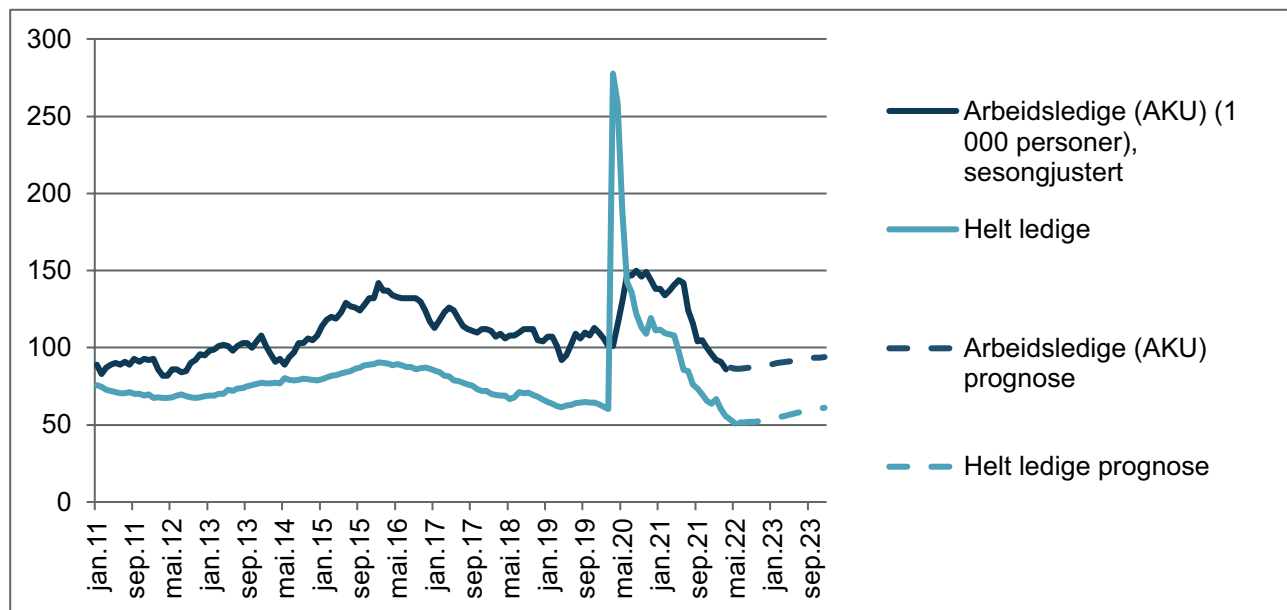
Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge var i mars 3 prosent høyere enn før pandemien inntraff. Det er

Figur 10. Antall personer i arbeidsstyrken og antall sysselsatte ifølge AKU. 1 000 personer. Sesongjusterte tall

Kilde: SSB og NAV

Figur 11. Antall registrerte helt ledige og ledige ifølge AKU. 1000 personer. Sesongjusterte tall

Kilde: SSB og NAV

høy kapasitetsutnyttelse i bedriftene, og i Bedriftsundersøkelsen til NAV var det mange virksomheter som i første kvartal rapporterte om behov for økt bemanning det kommende året. Samtidig er arbeidsledigheten lav. Dette fører til at mange bedrifter opplever vanskeligheter med å rekruttere arbeidskraft, noe som kan medføre økt press på lønningene og prisene, i en situasjon der inflasjonen allerede er svært høy. Økt rente det kommende året vil også dempe den økonomiske veksten. Vi venter fortsatt vekst i økonomien, men at veksttaket avtar fram mot 2023. Vi anslår at årsveksten for fastlands-BNP blir på 3,5 prosent i 2022 og på 2,6 prosent i 2023 (tabell 1).

Russlands invasjon av Ukraina har svekket de internasjonale vekstutsiktene. Begge landene er store råvareprodusenter, og krigen har ført til en kraftig økning i olje-, gass-, og strømprisene. Også prisen for hvete og andre matvarer har steget betydelig. Dette bidrar til en raskere økning i produksjonskostnadene og høyere prisvekst. I enkelte land er inflasjonen nå på sitt høyeste nivå på mange år. Høy prisvekst kan føre til at styringsrenten blir satt opp raskere, og til et høyere nivå, enn man ellers ville ønsket. Dette demper vekstutsiktene i den globale økonomien, noe som vil svekke etterspørselen etter norske varer og tjenester framover.

I tillegg til konsekvenser for den globale økonomien, har krigen i Ukraina medført en stor flyktningstrøm. I begynnelsen av juni var det ankommet 17 800 asylsøkere fra Ukraina, hvorav rundt en tredjedel er barn. Det er stor usikkerhet knyttet til hvor mange som vil ankomme Norge fremover, men i UDIs prognose fra 31. mai er det i middelscenariotet anslått at 40 000 – 50 000 asylsøkere fra Ukraina vil komme til Norge i løpet av året. Dette vil påvirke arbeidsmarkedet på flere måter. Befolkningen vil øke som følge av flyktningstrømmen og etter hvert vil også arbeidstilbudet øke. Samtidig kreves det økonomiske og menneskelige ressurser for å ta imot flyktningene. Det vil gi økt behov for barnehageplasser, skoleplasser, norskkurs, mottaksplasser osv., slik at den samlede etterspørselen og behovet for arbeidskraft også øker. Våre beregninger tyder på at den samlede effekten på arbeidsledigheten derfor blir relativt liten.

Boliginvesteringene steg med 0,6 prosent i 2021, etter flere år med nedgang. Boligprisene økte med 10,5 prosent i 2021, og dette bidrar isolert sett til å løfte boligbyggingen framover. Samtidig har boligbyggingkostnadene, og spesielt prisen på råvarer som stål og trevarer, økt betraktelig fra nivået før pandemien, noe som reduserer investeringslysten. Framover

Tabell 1. NAVs prognose for utviklingen i norsk økonomi i 2022 – 2023. Historisk utvikling i 2020 – 2021. Prosentvis vekst om ikke annet er angitt

	2020	2021	2022	2023
Arbeidsmarked				
Registrerte helt ledige, antall	141 900	88 900	54 000	60 000
Registrerte helt ledige i prosent av arbeidsstyrken	5,0	3,1	1,9	2,0
AKU-arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken	4,7	4,4	3,2	3,3
Syssettingsvekst (AKU)	-0,5	1,5	3,1	0,9
Arbeidsstyrkevekst (AKU)	0,4	1,2	1,8	1,0
Syssettingsandel* (AKU), nivå	68,0	68,9	70,5	70,5
Yrkesdeltakelse*, nivå	71,3	72,1	72,5	72,8
Realøkonomi				
Konsum i husholdninger mm	-6,6	4,9	6,6	3,2
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	-3,7	0,0	5,1	2,8
- Boliginvesteringer	-4,0	0,6	1,3	2,5
Petroleumsinvesteringer	-4,1	-2,7	-6,0	9,0
Eksport	-1,2	4,7	2,0	4,4
- Eksport fra Fastlands-Norge	-7,6	5,5	3,1	2,7
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge	-2,3	4,1	3,5	2,6
BNP-vekst handelspartnere (veid gjennomsnitt)	-4,8	5,8	3,2	2,1
Valutakurs og oljepris (nivå)				
NOK per euro	10,7	10,2	10,1	10,3
Råoljepris i dollar	43	71	103	94

* Syssettingsandelen og yrkesdeltakelsen oppgitt i tabell 1 er i tråd med ny AKU.

Kilde: NAV

vil økte renter både øke kapitalkostnadene for utbygere og kjøperne, og dermed dempe veksten i boligprisene, noe som også bidrar til å trekke boliginvesteringene ned. På bakgrunn av dette venter vi beskjeden vekst i boliginvesteringene framover.

Etter en kraftig nedgang i privat konsum i 2020 var det en tilsvarende kraftig økning i 2021, som førte til at konsumet allerede i fjerde kvartal var høyere enn før pandemien. På grunn av smitteverntiltak gikk særlig tjenestekonsumet ned under pandemien. Vi forventer at størrelsesforholdet mellom tjeneste- og varekonsumet framover blir mer likt nivået fra før pandemien, noe som innebærer at tjenestekonsumet vokser mer enn varekonsumet. Konsumet blir også påvirket av utviklingen i disponibel realinntekt. Fram-

over vil veksten i disponibel realinntekt bli dempet av høy prisvekst og økte renter, noe som igjen demper konsumveksten. Samtidig venter vi høy lønnsvekst og økt syssetting, noe som virker i motsatt retning.

Regjeringen foreslår i revidert nasjonalbudsjett å redusere bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak i 2022 med 264 mill. kroner. Det tilsvarer i gjennomsnitt 4 700 færre tiltaksplasser i måneden i andre halvår. I dagens sterke arbeidsmarked vil en del av de som med dette «går glipp av» tiltaksplass ha gode muligheter til å komme i jobb uten bruk av tiltak. Vi antar likevel at dette vil føre til en større økning i antallet registrerte helt ledige enn vi ellers ville lagt til grunn.

Det er flere usikkerhetsmomenter som kan medføre en mer negativ utvikling i norsk økonomi og arbeidsmarked framover enn vi forventer i denne prognosen. Krigen i Ukraina påvirker energipriser og matvarepriser i stor grad, noe som kan bidra til politisk uro i flere land. Det er også fare for at krigen kan gi svakere vekst i internasjonal økonomi enn vi nå har lagt til grunn, selv om vi har nedjustert den internasjonale veksten fra vår forrige prognose. Europa ønsker å frigjøre seg fra russisk olje og gass som følge av krigen, men dette er svært krevende og i verste fall kan vi få energikrise i flere land. Det er også en fare for resesjon i både Europa og USA, grunnet krigen og høy inflasjon, mens Kinas vekst i stor grad hemmes av pandemihåndteringen.

Selv om vi venter at arbeidsledigheten vil begynne å stige noe utover høsten og neste år, tilsier vår prognose en svært lav arbeidsledighet både i år og i 2023. Som vi har sett i denne artikkelen er tre av fire arbeidsledige nå i grupper som NAV prioriterer å følge opp. I tillegg forventer vi at det kommer mange flyktninger

fra Ukraina. I en situasjon med lav ledighet og mangel på arbeidskraft er det gode muligheter for å få flere fra disse gruppene i jobb. Det samme gjelder for personer som f.eks. mottar arbeidsavklaringspenger eller deltar i kvalifiseringsprogrammet. I et slikt arbeidsmarked er det enda viktigere for NAV å hjelpe arbeidsgivere med å få tak i arbeidskraft, og se på hvilke tiltak og oppfølging som kan få arbeidssøkere raskt i arbeid. Når arbeidsledigheten er høy er det færre kostnader ved å bruke langvarige tiltak som utdanning, mens det trolig er viktigere med kortere tiltak og rekrutteringsbistand i dagens situasjon med stor mangel på arbeidskraft.

Makromodellen KVARTS

NAVs prognose om utviklingen i norsk økonomi og arbeidsmarked er basert på modellsimuleringer med den makroøkonometriske modellen KVARTS. KVARTS er en modell for norsk økonomi utviklet av SSB. Modellen er estimert på data fra nasjonalregnskapet og basert på økonomisk teori. For mer informasjon om modellen, se [MODAG og KVARTS - SSB](#).

Tabell 2. Befolkning i yrkesaktiv alder, arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige ifølge AKU og NAV.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Befolkning 15-74 år	3 896 000	3 935 000	3 966 000	3 993 000	4 015 000	4 035 000	4 024 000
Arbeidsstyrken	2 764 000	2 769 000	2 763 000	2 802 000	2 830 000	2 840 000	2 902 000
Sysselsatte	2 639 000	2 638 000	2 647 000	2 694 000	2 724 000	2 710 000	2 774 000
Yrkesdeltakelsen	71,0 %	70,4 %	69,7 %	70,2 %	70,5 %	70,4 %	72,1 %
Sysselsettingsandel	67,7 %	67,0 %	66,7 %	67,5 %	67,8 %	67,2 %	68,9 %
AKU-arbeidsledige	125 000	131 000	117 000	108 000	106 000	130 000	128 000
AKU-arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken	4,5 %	4,7 %	4,2 %	3,8 %	3,7 %	4,6 %	4,4 %
Registrerte helt ledige (NAV)	80 561	83 813	74 235	65 547	63 451	141 939	88 862
Registrerte helt ledige i prosent av arbeidsstyrken	3,0 %	3,0 %	2,7 %	2,4 %	2,3 %	5,0 %	3,2 %

Kilde: SSB og NAV

Referanser

Bratsberg, Bernt, Oddbjørn Raaum og Knut Røed (2018) «Job loss and immigrant labor market performance» *Economica*, 85 (337).

Myklathun, Kristian (2022) «NAVs bedriftsundersøking 2022 – stor mangel på arbeidskraft» NAV rapport nr.2/2022.

Nilsen, Øyvind Anti og Katrine Holm Reiso (2014) «Scarring Effects of Early-Career Unemployment» *Nordic Economic Policy Review*, 2014, 1, 13–45.

Skans, Oskar Nordstrøm (2011) «Scarring effects of the first labour market experience» *IZA Discussion Paper No. 5565*.